

ת"פ 37399/01/14 - מדינת ישראל נגד עזרא שמעה

בית משפט השלום בראשון לציון

20 נובמבר 2014

ת"פ 37399-01-14 מדינת ישראל נ' שמעה

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אברהם הימן
המאשימה
נגד
הנאשם
החלטה

מדינת ישראל
עזרא שמעה

בפני בקשת הנאשם לבטל את כתב האישום על בסיס הטענה המכונה "הגנה מן הצדק".

רקע דיוני

כנגד הנאשם הוגש ביום 19/1/14 כתב אישום המייחס לו עבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממש ואיומים.

על פי הנטען בכתב האישום, במועד הרלבנטי לכתב האישום עבד הנאשם כמוביל ריהוט. ביום 13/10/13 הוביל הנאשם מזנון לבית המתלונן. המתלונן סירב לקבל את המזנון וביקש מהנאשם להשיבו לחנות. בנסיבות אלה, התפתח ויכוח בין הנאשם לבין המתלונן במהלכו תקף הנאשם את המתלונן במכת אגרוף בפניו, אחז בכתפיו באמצעות שתי ידיו והפילו ארצה, חבט בו וחנק את צווארו בעודו שוכב על הארץ כשהנאשם רוכן מעליו. באותן נסיבות, משניסטה להתערב בנעשה אימו של המתלונן, תקף אותה הנאשם בכך שהכה בידה והפילה ארצה. עוד ניסה להתערב בנעשה אביו של המתלונן, אותו תקף הנאשם בכך שבעט בצלעותיו וגרם לנפילתו ארצה. בתו של המתלונן, שהינה קטינה, אשר ביקשה להיחלץ לעזרת המתלונן, נתקפה אף היא על ידי הנאשם בכך שהנאשם הכה בפניה במכת אגרוף. כתוצאה מהתקיפות המתוארות לעיל, נגרמו למתלונן, לאימו, לאביו ולבתו חבלות של ממש בחלקי גוף שונים. בהמשך למתואר לעיל, משהודיע המתלונן לנאשם שהזמין את המשטרה, איים עליו הנאשם שלא כדין בכך שהשיב לו: "אם אתה גבר תרד, תקבל דקירה בבטן" במטרה להפחידו ולהקניטו.

בדיון שנקבע למענה הנאשם לכתב האישום, הודיע סינגורו כי הנאשם כופר בעובדות כתב האישום וכי מבקש להעלות טענות מקדמיות להגנה מן הצדק.

איפשרתי לצדדים להעלות טיעוניהם על הכתב.

טיעוני הנאשם

בבקשתו טוען הנאשם כי יש לבטל את כתב האישום שהוגש כנגדו היות והגשתו נגועה באכיפה בררנית, והיות והחקירה שביצעה המשטרה נגועה בהפליה וברשלנות המתבטאת במחדלים רבים. הצטברותם של מחדלים אלה, מהווה לטענת הנאשם, "מסה קריטית" הגורמת לפגיעה של ממש ביכולתו של הנאשם להתגונן ובזכותו למשפט הוגן, באופן הגורם לעיוות דין.

הנאשם טוען, כי לאחר האירוע הגיע מיוזמתו למשטרה והגיש תלונה נגד המתלונן, שם מסר את גרסתו לפיה מסר למתלונן כי הינו מוביל עצמאי ואינו נושא באחריות לטיב הריהוט, וכי על המתלונן ליישב העניין מול בעל החנות. הנאשם טוען כי כשביקש מהמתלונן תשלום עבור שירות ההובלה שסיפק, החל המתלונן להשתולל וגרם לנאשם חבלה בפניו. בתגובה לכך, דחף הנאשם את המתלונן.

לטענתו, חיזוק לגרסתו זו מצוי בדו"ח המשטרה בו נרשם כי אחד השכנים מסר שהבחין במקדחה שנזרקה מהחלון, כאשר אף הוא מסר פרט זה בהודעתו.

לרקע גרסתו זו טוען הנאשם טענות אלה:

א. חקירת האירוע על ידי המשטרה נגועה במחדלי חקירה רשלניים ומגמתיים:

המשטרה לא גבתה עדות משכן שהודיע על זריקת המקדחה, ואף לא משכן נוסף שנכח במקום האירוע, שהם עדים רלבנטיים ואובייקטיביים, ולא עשתה די על מנת לנסות ולאמת את גרסת הנאשם ובחרה להסתפק בגרסת המתלונן בלבד השוללת עובדת זריקת המקדחה;

חרף העובדה כי המתלונן מסר בהודעתו כי התקשר לאחר האירוע לבעל החנות, מר עוז מזרחי, וסיפר לו את אשר אירע, לא פעלה המשטרה לגביית עדותו של מר מזרחי, עדות אשר יכולה היתה לחזק או להפריך את הודעת המתלונן; עוד טוען הנאשם כי חקירתו נעשתה ללא שהוזהר כדין ותוך הפרת זכותו להיוועץ עם עורך דין.

ב. הגשת כתב האישום נגועה בהתנהלות רשלנית של המאשימה:

כתב האישום מסתמך כולו על עדויות שגבתה המשטרה מבני משפחת המתלונן בלבד, אשר הינם בבחינת עדים מעורבים ובעלי עניין, שלא מסרו את חלקו האמיתי של המתלונן באירוע, ואף מסרו גרסאות סותרות. חרף זאת הוגש כתב האישום תוך שהמשטרה הפרה חובתה לבחון עדויות אלה בזירות רבה במיוחד נוכח החשש לתיאום גרסאות, שככל הנראה בוצעה. עוד נטען כי כתב האישום חסר פרטים מהותיים העולים מחומר החקירה;

ג. כמו כן טוען הנאשם כי בעובדת אי הגשת כתב אישום נגד המתלונן בגין תקיפת הנאשם, גרימת חבלה בו ונזק לרכושו יש, בנסיבות העניין, להוות אכיפה בררנית המצדיקה את ביטולו של כתב האישום משום פגיעה בעקרונות צדק והגינות.

טיעוני המאשימה

המאשימה טוענת כי דין הבקשה לביטול כתב האישום להידחות.

לטענתה, טרם שהוגש כתב האישום בחנה התביעה את מכלול הראיות שנאספו הכוללות עדויות של עדים שנכחו בזמן האירוע, תעודות רפואיות ותמונות המתעדות את החבלות, הגיעה למסקנה כי המתלונן ובני משפחתו הם שהותקפו על ידי הנאשם ועל כן הוחלט להגיש נגדו כתב אישום.

המאשימה טוענת כי טענת הנאשם לפיה לא נחקרו עדים נוספים בלתי מבוססת. לטענתה, לאחר שהשוטרים הגיעו למקום האירוע התברר כי הידיעה על זריקת המקדחה מהחלון נמסרה על ידי המתלונן, וכי הנאשם לא מסר בהודעתו הראשונה ידיעה זו, וכי מכל מקום אין בעובדה זו להשליך על מעשי התקיפה המיוחסים לנאשם.

באשר לחקירת עדים נוספים, טוענת המאשימה כי שכן נוסף שהיה עד לאירוע זומן לחקירה אך מסר שהינו לאחר תאונת עבודה, סובל מבעיות זיכרון ואינו זוכר את האירוע, ובעל החנות מר מזרחי זומן מספר פעמים לחקירה אך התחמק והודיע שאינו מעוניין למסור עדות.

לעניין תלונת הנאשם על תקיפתו בידי הנאשם, טוענת המאשימה כי אין בתיק תעודה רפואית או תמונה אודות החבלה. החוקר שגבה את עדות הנאשם הבחין בסימן אדום ליד העין אך מדובר בחבלה מינורית ביחס לחבלות שנגרמו למתלוננים.

לעניין טענת הנאשם להפרת זכויותיו כחשוד, טוענת המאשימה כי במהלך חקירת הנאשם וכשזה מסר שדחף את המתלונן, עצר החוקר את החקירה, הזהיר את הנאשם והודיע לו על זכותו להיוועץ בעורך דין. הנאשם הוזהר עת מסר את הודעתו השנייה והודע לו על זכותו להיוועץ בעורך דין, ואין כל שוני מהותי בין הגרסאות שמסר בשתי הודעותיו.

על יסוד כל אלה, טוענת המאשימה כי אין כל יסוד לטענות הנאשם להתנהלות שערורייתית ואף לא רשלנית מצד רשויות התביעה, ודין הבקשה להידחות.

דין והכרעה

לאחר שבחנתי טענות הצדדים באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. להלן הנימוקים:

ראשית לכל, ובטרם דיון, מצאתי להעיר הערה כללית שאינה אך אופיינית להליך שלפני. הדוקטרינה המכונה "הגנה מן הצדק" הוכרה בשיטתנו המשפטית מקדמת דנא. המחוקק מצא ליתן ביטוי לדוקטרינה זו עת חוקק סעיף קטן (10)149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982 (להלן "החוק"). הניסיון המשפטי מלמד כי למרבה הצער, מעשה חקיקה זה, נטע בקרב נאשמים רבים וסניגוריהם, התפיסה שטענה זו, הינה טענה מקדמית "שגרתית" וככל שנאשם סבור באופן סובייקטיבי כי ראוי היה להימנע מלהגיש נגדו כתב אישום, הרי שהדרך לכך היא טענת "הגנה מן הצדק". ברור הוא שאין ממש בכך. הטענה נותרה כפי שהייתה, מקומה במקרים חריגים ביותר ונדירים. יתירה מזו,

הניסיון מלמד כי הוכחת הטענה מצריכה בירור עובדתי, ובדרך כלל, אין מקום הטענה "כטענה מקדמית" אלא במקרים המתאימים לאחר הבירור העובדתי דהיינו לאחר שמיעת הראיות בתיק.

הנאשם טוען ומבקש לבסס טענות להגנות מן הצדק אשר, לשיטתו, מצדיקות את ביטולו של כתב האישום בשלב מקדמי זה. טענותיו העיקריות הן לאכיפה בררנית, להתנהלות רשלנית של המשטרה בשל מחדלי חקירה והפרת זכויותיו כחשוד, ולהתנהלות רשלנית של המאשימה בשל הגשת כתב אישום על יסוד חומר חקירה המבוסס בעיקרו על עדויות עדים בלתי אובייקטיביים שמסרו גרסאות סותרות, ותוך החסרת פרטים מהותיים.

עניינה של הגנה מן הצדק, המעוגנת כיום הינה, כאמור, בסעיף 149(10) לחוק, והוא, כידוע, בסמכותו של בית המשפט לבטל כתב אישום אם הגשתו או בירורו עומדים בניגוד לעקרונות של צדק והגינות משפטית ובנסיבות בהן יש לפגוע באופן חמור וקיצוני בזכות הנאשם להליך הוגן ובזכותו להתגונן כראוי.

אמות המידה לקבלת טענה להגנה מן הצדק נקבעו (קודם לעיגונה בחוק) בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776 (2005):

"שאלת החלטה של הגנה מן הצדק על מקרה נתון טעונה בחינה בת שלושה שלבים: בשלב הראשון על בית- המשפט לזהות את הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם במנותק משאלת אשמתו או חפותו. בשלב השני על בית-המשפט לבחון אם בקיומו של ההליך הפלילי חרף הפגמים יש משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות... בשלב השלישי, מששוכנע בית-המשפט כי קיומו של ההליך אכן כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, עליו לבחון אם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב-האישום." (ההדגשות אינן במקור).

לעניין אכיפה בררנית, עקרון היסוד הוא כי על החלטת המאשימה להעמיד לדין פלוני ולא להעמיד לדין אחר חלה חזקת התקינות, ולפיכך אין אכיפה בררנית כלשעצמה מהווה אכיפה פסולה, אלא בנסיבות בהן מוכח כי החלטתה הבררנית של הרשות בהעמדה לדין של מעורבים/ מבצעים בעלי דימוין רלבנטי נגועה בשיקול זר, במטרה פסולה או בשרירות גרידא (ראו בג"צ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, פ"ד נג(3), 289).

הנאשם טוען כי החלטתה של המאשימה להתעלם מתלונתו אודות תקיפתו על ידי המתלונן ולא להגיש כתב אישום נגד המתלונן מהווה אכיפה בררנית. אלא שכאמור קיומה של אכיפה בררנית אינה מספיקה להוכחת הבחנה בלתי מוצדקת ופסולה. בתגובתה לטענה זו, הסבירה המאשימה החלטתה שלא להגיש כתב אישום נגד המתלונן בגין תקיפת הנאשם, והטעימה בכך שתלונת הנאשם על תקיפתו בידי המתלונן לא נתמכה בראיה נוספת, כי החבלה שנראתה לצד עינו היתה מינורית וכי, על כן, לא מצאה מקום להגשת כתב אישום נגד המתלונן.

בהעדר ראיות לסתור, יש לקבל הסבר זה של המאשימה אודות שקול דעתה בהחלטתה שלא להגיש כתב אישום נגד המתלונן בעבירה של תקיפת הנאשם כהסבר המבוסס על שיקולים ענייניים המבססים באופן מספק את סבירות החלטתה. הפועל היוצא מכך הוא כי בשלב מקדמי זה ובמצב הדברים הנוכחי שאין בו להצביע על חוסר סבירות בהחלטת המאשימה, דין טענת הנאשם לאכיפה בררנית להידחות.

באשר לטענות הנאשם אודות מחדלי חקירה באי חקירת שכנים שהיו עדים לאירוע או לחלק ממנו, באי בירור גרסתו אודות זריקת המקדחה מחוץ לחלון ובאי חקירת בעל החנות עמו שוחח המתלונן לאחר האירוע, וכן טענתו על הפרת זכויותיו כחשוד, הסבירה המאשימה הסיבות לאי גביית העדויות מגורמים אלה וכן הסבירה האופן בו התנהלה חקירתו של הנאשם. אף בעניין זה אין כל סיבה שלא לקבל הסברי המאשימה ככאלה השוללים בסיס לטענות בדבר מחדלי חקירה. על כן, אין בידי הנאשם לבסס בשלב מקדמי זה טענה מקדמית לביטול כתב האישום על מחדלי חקירה, אשר, לפי טיבם, טעונים בירור בהליך הוכחות.

באשר לטענות הנאשם אודות התנהלות רשלנית של המאשימה בהגשת כתב אישום על יסוד חומר חקירה המבוסס על עדויות עדים בעלי עניין ואשר הוחסרו בו פרטים, אין אלה ראיות להישמע כטענות מקדמיות לפי שמקומן הנכון והטבעי הוא בבירור התמונה העובדתית והראייתית במשפט לגופו.

אשר על כן, ומשלא נמצא בסיס לקבלת טענות הגנה מן הצדק שהעלה הנאשם- הבקשה לביטול כתב האישום נדחית.

אשוב ואדגיש כי טענות הנאשם הועלו בשלב מקדמי ונבחנו, על כן, בשלב מקדמי ובגבולות המונח בשלב זה בפני. עם זאת, ככל שהנאשם יעמוד על טענותיו, לא יהיה מנוע הוא מלהעלותן ולהוכיחן במהלך המשפט ובשלב המתאים.

הדיון הקבוע ליום 17/2/15 יתקיים במועדו ועל פי ייעודו.

המזכירות תשלח ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"ז חשוון תשע"ה, 20 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.